

találkozhat az ünnep csendjében felé jövő Úrral, aki mindenkinek ugyanazt a kenyeret, az élet kenyerét adja. A liturgia az előttünk járó keresztyéneknek, a ma élőknek és az utánunk jövőknek a közös kincse, közös istentisztelete. A ma élő keresztyének felelőssége, az Egyház felelőssége, hogy ezt a drága kincset, az Isten tiszteltetésének gazdag kincse mennyire ragyog fel a világ előtt.

Gregersen Labossa György (V. éves evangélikus teológiai hallgató, Budapest)

* * *

Motettás istentiszteletek Budavárán

Új sorozat indult ez év tavaszán a Bécsi kapu téri evangélikus templomban. *Klembala Géza* és *Hafenscher Károly* rendezésében istentiszteleti keretben bemutatásra került J. S. Bach hat nagy motettája. Februártól májusig négy esti istentiszteleten szólt meg a *Cantus Corvinius énekegyüttes*. Az istentiszteletek a szokott liturgikus keretben folytak, de a bevezető liturgia után magyarázat következett. A kórus vezetője a motetta zenei, a lelkész pedig a teológiai vonatkozásait ismertette. A különlegesség abban állt, hogy a kórus élőben illusztrált egy-egy állítást: néhol külön szólamokat, néhol harmóniákat, máskor pedig visszatérő motívumokat bemutatva. A gyülekezet minden tagja kézbe kapta a teljes szöveget, s hozzá néhány eligazító mondatot. Az illusztrált bemutatás után rövid igehirdetés következett, majd megszólalt – ekkor magyarázatok nélkül – a teljes, immár mindenkinek „ismerős” motetta. A záróimádságot, Miatyánkot és áldást követően pedig a kórus és a gyülekezet együtt énekelte az adott motetta korálját vagy (ha ilyen nem volt) az adott liturgikus időhöz és az aznapi motetta tematikájához kapcsolódó Bach-korált.

A februári nyitóalkalmon a „Jesu meine Freude” motetta csendült fel. A hallgatók az illusztrációból nyomon kísérhették a korál feldolgozásának minden variációját, s megismerhették, milyen mesterien szövi Bach az anyagot a Franck költötte, Crüger dallamosította korálból és Pál Római levelének 8. részéből. A bemutatott részletek külön kiemelték azokat a zenei eszközöket, amelyekkel Bach kifejezte a szavakban elmondhatatlant: az Isten szeretete titkainak mélységeit.

Hasonlóan került feldolgozásra a többi mű is.

A sorozatzáró istentiszteleten a „Singet dem Herrn ein neues Lied” kezdetű motetta hangozott el. A négy *különleges* istentiszteleten résztvevő gyülekezet azzal távozott: jó lenne, ha ez az ismeretanyagot adó, a motettákat az őket megillető helyre (istentiszteleti keretbe) tevő sorozat mielőbb folytatódna, ha felcsendülne egy „neues Lied” már az ősszel. A sorozat készítői Bach-kantátákról álmodnak – úgy, ahogy azokat Bach megalkotta: az adott vasárnapokon, a liturgiába beleillesztve. Ha lesznek szponzorok, az álom valóra válhat...

HK

* * *

Fúvószene a templomban?

Korunk egyházzeneje sok olyan kérdést vet fel, amelyekre mindannyiunknak válaszolnunk kell. Zenei érdeklődésünket pedig nagyban meghatározza a hozott „anyag”. Mászt képvisel a gyülekezetben az otthonról korálokat hozó, mint aki az éppen divatos ifjúsági énekeken nevelkedett. Nem értékelni szeretnék, hiszen a gyakorlat azt mutatja, hogy nem tudjuk függetleníteni magunkat a világban uralkodó ifjúsági zenei stílustól, de szeretnék rámutatni az evangélikus nép-

énekek megismerésének fontosságára, hiszen eredetük, stílusuk, hanganyaguk olyan hatalmas világot nyithat ki a velük élők számára, ami feltétlenül zenei nyitottsághoz vezet. Az évszázadok énekeit ismerők és megélők beleláthatnak olyan korok zenei életébe, amikor valójában csak szűk körben, de sokkal igényesebben művelték a *musica sacrá*t. Merre nézzünk, melyek azok az irányok, amelyek kibővítik szűkülő zenei látókörünket?

Például a fúvószene. Már évezredek óta népszerűek a fúvóshangszerek, a fúvóegyüttesek. A trombitások szerint az első lyukas csontdarabot természetesen nem ütötték, hanem megfújták. Persze azóta sokat fejlődtek a fúvóshangszerek. Már évszázadok óta két nagy csoportra osztjuk őket, a fafúvósokra és a rézfúvósokra. A templomok zenéjében is külön léteztek a blockflöte- és trombita-zenekarok. Minden kor, számos egyház szívesen használta őket, és népszerűségüket a mai napig nem veszítették el, bár használatuk trivializálódott. A ma embere leginkább a lakodalmak és felvonulások hangszereit látja bennük, pedig az egyházi zenében való felhasználásuk szinte korlátlan lehetőségeket hordoz. A német evangélikusság már kezdetől fogva használja, a nagy zeneszerzők mindannyian írtak intrádákat, egyházi indulókat, igényes kamarazenét fúvóshangszerekre. A mai Németországban is jelentős a szerepük, szinte minden gyülekezetben működik *Posaunenchor*, *Blockflötenchor*. Szinte a gyülekezet minden rétegét átfogják. Német kollégám mesélte, hogy szolgálata alatt helyettesítenie kellett egy kis hegyi falucska kis templomában. Az utolsó pillanatban érkezett a harangozás alatt, gyorsan leült a papi padba. Kikereste és bement a kezdőéneket. Legnagyobb megdöbbenésére a jelenlevő 30 főből 25-en felálltak, elővették a pad alól a trombitákat és kísérték a többiek énekét. Nagypapa az unokájával, nagymama a lányával együtt játszott. Együtt voltak, együtt tettek valamit azért, hogy mindebből valami nagy egész jöjjön ki. Ez a titka a fúvószzenének. Mindenki a maga hangszerével a maga szolamát úgy teszi hozzá a többiekéhez, hogy közben figyelnie kell a másikat is, mert csak az egységesen megszólaló szolamok szólalhatnak meg egészként.

1991-ben kezdtük el a Teológián a rézfúvósoktatást. A cél az, hogy még az olyan hallgató is, aki előtte nem tanult trombitálni, az öt év alatt eljusson olyan szintre, hogy amennyiben lehetősége nyílik rá, a saját gyülekezetében betaníthasson, vezethessen rézfúvósokat. Nagyon fontos lehet ez a tudás, hiszen például a gyermek- és ifjúsági munka sokszor *ad hoc*-jellegét mélyítheti el, konkrét feladatot adva, akár évtizedekre is. E munkához tartozik a nyári fúvóstábor is. Idén, immár ötödször, ismét Kismányokon tartjuk, július 25-től augusztus 4-ig. A tábor fő célja az egyházi fúvós-kamarazene oktatása, művelése. Szakképzett zenetanárok segítségével foglalkozunk a kezdőkkel és a haladókkal egyaránt. Munkánkat állandó lelkész is segíti, aki összehangolja a biblia csoportok munkáját és az áhítatokat vezeti. Eddigi találkozásaink jó hangulatúak voltak és a résztvevők több új darabot vihettek haza, melyeket esetenként az otthoni gyülekezetben is előadhattak. Az ország minden része képviselteti magát a fiatalok között, sok gyülekezetből érkeznek az érdeklődők. Szándékunk az, hogy az együtt eltöltött idő alatt a fiatalok megismerjék a gyülekezeti fúvószene lehetőségeit, feltételeit, hogy később ők is szervezőkké válhassanak, ezért folyamatosan várjuk az újabb jelentkezőket is; hiszen fontos, hogy ne egy zárt kör találkozzon itt évről-évre, hanem mindig láthassunk új arcokat is, minél több gyülekezet meg tudhassa, hogy milyen érzés az, mikor fúvóshangszerek kísérik az énekek egy részét.

Johann Gyulának a Lelkipásztor (evangélikus folyóirat)
1996. júniusi számában megjelent cikke nyomán

* * *